

משום שאינה אחוזה, דסבירא ליה להאי תנא, דלא נתחלקה ירושלים לשבטים [כדלקמן].

אמר רבי יהודה: אני לא שמעתי שאין מיטמא בנגעים — אלא מקום מקדש בלבד, משום דכתיב גבי נגעים: "ובא אשר לו הבית", משמע דבעינן שיהו בעלים לבית. ובית המקדש — של קודש הוא, ואין לו בעלים¹⁷.

אבל שאר בתים שבירושלים — מיטמאין בנגעים, דסבירא ליה לרבי יהודה דנתחלקה ירושלים לשבטים, וקרינא בה "אחוזתכם".

על כל פנים, חזינן דקאמר רבי יהודה, דדווקא בית המקדש אינו מיטמא בנגעים, הא בתי כנסיות ובתי מדרשות שבירושלים

מיתבי, אמר רבי יהודה: מעשה בבית הכנסת של טורסיים [צורפי נחושת]¹³ שהיה בירושלים, שמכרה אותם טורסיים¹⁴ לרבי אליעזר, ועשה בה כל צרכיו.

והא התם בית הכנסת דכרכים הוה, ואפילו הכי מכרוהו!?

ומתצינן: ההיא בי כנישתא זוטי [קטן] הוה, ואינהו — הטורסיים — עבדוה לבדם, ולא נשתתפו בו אינשי דאתו מעלמא¹⁵ [כי צורפי נחושת, אין בני אדם יכולין לסבלן, שהם מזוהמין כבורסקי, ולכן היה להם בית הכנסת לבדם]¹⁶.

מיתבי, כתיב: "ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם", ודרשינן: אחוזתכם מיטמא בנגעים — ואין ירושלים מיטמא בנגעים,

15. כך הוא הפירוש לטעמא דרש"י דלעיל גבי בית כנסת של כרכים. והאי דנקט דבית כנסת זוטא הוי, אע"ג דגם בית כנסת גדול — אם יודעים שלא נשתתפו בו מדוכתא אחרינא — מותר, היינו משום דכיון דזוטא הוא, ואיכא במתא בתי כנסת דרויחי מיניה, מסתמא אינהו עבדוה. ולטעמא דהריטב"א, האי בי כנישתא זוטא, לא עשאוה כל בני העיר כדי שיקדשוהו לכל העולם, אלא טרסיים לבדם עשאוהו, ולדידהו לחוד [ריטב"א ועוד ראשונים].

16. הכי איתא בתוס' בעבודה זרה שהובא לעיל, והוא מגמ' בכתובות [ע"ז ע"א]. וע"ע בתוס' חולין [נ"ז ע"ב, ד"ה מטלית].

17. כך פירש רש"י. וביומא [י"ב ע"א] פירש, דהיינו משום שכשקנה דוד את גורן ארונה היבוסי, גבה הכסף מכל שבט ושבט. ובמקדש דוד [סי' ג'] הקשה, הרי בית המקדש היה בנוי משיש, ושיש אינו מטמא בנגעים!

כתב, דמהרמב"ם משמע שיכול למכור בלא הסכמת אנשי העיר.

13. עיי' תוס' ע"ז [י"ז ע"ב ד"ה רבן] שכתבו דשלשה מיני טורסיים הם, די ש גם אומה שנקראין כולם טרסיים, כדאיתא גבי בגתן ותרש [לעיל י"ג ע"ב].

14. איתא בירושלמי [פ"ג ה"ב], דבית כנסת של יחידים, שעשאוהו משלהם, מתזבנא בג' מבית הכנסת.

וכתב הריטב"א, דיחיד שהקדיש בית לבית הכנסת, הרי זה כאותה שאמרו בערכין [ו' ע"א]: "ישראל שהתנדב נר או מנורה לביהכנ"ס, עד שלא נשתקע שם בעלים ממנה — אסור לשנותה".

עוד הביא, דאיתא בירושלמי [פ"ג ה"א], דכל כלי בית הכנסת, וספסליה וכו' — כבית הכנסת נינהו.